

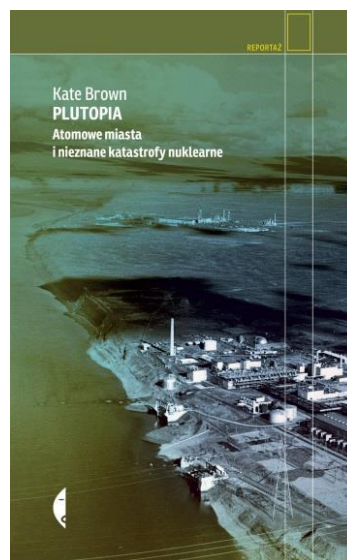
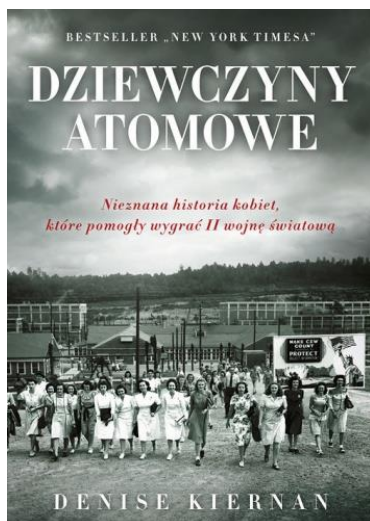
CO CZYTAĆ

Plutopia. Atomowe miasta i nieznanne katastrofy nuklearne, Kate Brown, tłum. Tomasz Bieroń, Wydawnictwo Czarne, Wołowiec 2016.

Tytuł oryginału: *Plutopia: Nuclear Families, Atomic Cities, and the Great Soviet and American Plutonium Disasters*.

Autorka Kate Brown nie jest fizykiem ani technikiem, ale profesorem historii na Uniwersytecie Maryland. Jej książka wypełnia lukę w popularnej historii broni jądrowej i szkodliwości promieniowania jądrowego. Los Alamos, miejsce powstania pierwszych bomb jądrowych, doczekało się bogatej popularnej literatury.

Tajny kompleks przemysłowy Oak Ridge został niedawno odkryty również dla polskich czytelników w książce Denise Kiernan *Dziewczyny atomowe*, tłum. Mariusz Gądek, Wydawnictwo Otwarte, Kraków 2013. Tym razem czytelnik otrzymuje fascynującą historię dwóch lustrzanych miast Richland w USA i Oziorsk w ZSRR. Miasta te powstały dla pracowników produkujących pluton, początkowo na potrzeby tylko wojenne (bomby), a później na potrzeby produkcji energii elektrycznej.

Historia tych miast i fabryk plutonu odzwierciedla mechanizmy władzy, zarządzania, manipulacji socjotechnicznych, zachowania się społeczeństw w określonych warunkach. Fascynująca lektura. Autorka odkrywa historię poprzez dotarcie do setek, do niedawna niejawnych dokumentów, jak i poprzez wywiady z konkretnymi ludźmi, uczestnikami „plutonowych wydarzeń”, w tym katastrof. Interesuje ją

wpływ promieniowania na zdrowie, na przyrodę, na postawy obywatelskie zagrożonych i narażonych na promieniowanie ludzi. Widzimy jak na dłoni różnice, ale i podobieństwa potęg atomowych USA i byłego ZSSR.

Fizyk może odczuwać czasami pewną irytację z powodu nieprecyzyjnych określeń zawartych w książce. Nie jest to jednak publikacja, z której mamy się nauczyć procesu produkcji plutonu. Autorka wprawdzie zamieściła na końcu książki słownik pojęć, ale polecamy czytelnikom fachowe i ścisłe definicje terminów; na łamach *Fotonu* opublikowane zostały artykuły na ten temat, dostępne w internecie:

Foton 110 (Jesień 2010) *Czy promieniowanie jonizujące jest zawsze szkodliwe dla zdrowia? Hormezy radiacyjna*, Paweł Moskal

Foton 112 (Wiosna 2011) *Antyatomowe tsunami*, Kazimierz Bodek

Dawki promieniowania jądrowego, Paweł Moskal

Foton 117 (Lato 2012) *Promieniowanie naturalne z Ziemi i z Kosmosu*, Paweł Moskal

Gorąco polecamy bardzo obszerną (728 stron) biografię Paula Diraca, geniusza, fizyka teoretyka, współtwórcy mechaniki kwantowej, napisaną przez Grahama Farmelo. Książka nosi tytuł *Przedziwny człowiek. Sekretne życie Paula Diraca geniusza mechaniki kwantowej*. To nie tylko biografia rzeczywiście niezwykłego człowieka, wielkiego oryginała, lecz również świadectwo i historia narodzin mechaniki kwantowej, historia czasu rewolucji naukowych Teorii Względności, teorii grawitacji. A czasy były niezwykle turbulentne nie tylko pod względem historycznym. Twórcy rewolucji naukowych to wybitni uczeni, wielkie indywidualności targane pasją naukową i ambicjami. Dzieło Farmelo jest bardzo ciekawie i rzetelnie napisane. Wciągająca lektura nie tylko dla fizyków, lecz również dla laików.

